

Pospíšil, Ivo

Ze skandinávské slavistiky

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 1998, vol. 47, iss. X1, pp. 121-122

ISBN 80-210-1830-5

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103189>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

významní hosté) prokázala, že česko–polská spolupráce není papírový pojem, ale živý a dynamický, mnohvrstevný organismus, který se v posledních letech prudce rozvíjí a realizuje se v mnoha, vzájemně se doplňujících polohách a podobách.

Ludvík ŠTĚPÁN

ZE SKANDINÁVSKÉ SLAVISTIKY

Øst Status 1996. Redigeret af Per Jacobsen. Kobenhavns Universitets Østeuropainstitut, København 1997.

Intelligentsia in the Interim. Recent Experiences from Central and East Europe. Red. Fiona Björling, *Slavica Lundsensia* 14, Lund 1995.

Lars Steensland — Elisabeth Löfstrand: *Slavjanskij kodeks SUB*, Slav. 1 v Stokgol'me. Předvartitel'noje poslanije. *Slavica Lundsensia* 15, Lund 1996.

Lars Steensland: *Russkaja akcentologija. Pravila i tendencii v upotreblenii nadstročnych znakov v russkich rukopisjach, preimuščestvenno XV i XVI vekov.* *Slavica Lundsensia* 17, Lund 1997.

Sägner och legender fran Tjeckien och Slovakien. Charta-77 Stiftelsen, Tjeckiska och slovakiska röster 40–41. Stockoholm 1995. Red. Miloslava Slavičková.

O české a švédské literatuře. Referáty ze semináře českých a švédských spisovatelů. Praha 2. března 1996. Nadace Charty 1977, Stockholm 1996, red. Miloslava Slavičková.

Skandinávská slavistika má dlouholetou tradici a na počátku 20. století byla již všeobecně uznávána. Když v roce 1973 vydal prof. Lubomír Ďurovič, slovenský rusista a tehdejší vedoucí Ústavu slavistiky na univerzitě ve švédském Lundu, první svazky série *Slavica Lundsensia*, uvedl v nich rozsáhlou korespondenci lektora ruštiny Lundské univerzity Michaila Fridonoviče Chandamirova (1883–1960) s ruskými spisovateli, především s Ivanem Buninem, Alexejem Tolstým, Vsevolodem Ivanovem, Alexejem Remizovem, Fjodorem Sologubem, Dmitrijem Merežkovským, Markem Aldanovem (Landau) a Ivanem Šmelevem (viz *Slavica Lundsensia* 1, 2, Lund 1973, 1974). Korespondence se týkala především možných překladů těchto autorů do švédštiny, ale jasně z ní vyplývá, jak si tyto spisovatelé vážili odborných úsudků skandinávských slavistů: zejména časté jsou odkazy na Kodaň.

Když jsem se s kodaňskou slavistikou seznámil poprvé roku 1985 — tehdy se jmenovala Slavisk Institut a sídlila v budově na Njalsgade na ostrově Amageru — měla dva profesory, dominující rusistiku, prosperující polonistiku (B. Świderski) a bobemistiku (Jens Skov–Larsen — jeho učitelem češtiny byl profesor brněnské Masarykovy univerzity Josef B. Michl, nordista a komparatista, autor knihy o Björnsonovi a českých návrzích na Nobelovu cenu, uznávaný překladatel, jehož činnost ocenil norský král — u nás nebyla jeho aktivita ve prospěch skandinávsko–českého sblížení dosud néležitě oceněna). Při další návštěvě roku 1988 se mnoho nezměnilo. V roce 1994 však již byl vidět posun. Tehdejší vedoucí Jørn Qvonne prosazoval rozšíření odborného záběru (sám učil a učil albánštinu) s důrazem na balkanistiku. V současnosti (1998) působí na kodaňské slavistice, která byla z hlavního areálu na Njalsgade přesunuta blíže centru města na Snorresgade 17–19, osm učitelů, z toho dva docenti, ale žádný profesor. K dobře známým kodaňským slavistům patří Per Jacobsen, Peter Ulf Møller a Jens Skov–Larsen — právě jeho zásluhou se tu pěstuje čeština na vysoké úrovni, a to i zásluhou našeho krajana Rudolfa Kudery, který je externím lektorem.

Kodaňský Slavisk–Østeuropainstitut vydává ročenku *Øst Status*, v níž se jednotliví autoři zabývají dobovým stavem jednotlivých východoevropských států, přičemž tam své místo má jak Rusko, tak Pobaltí — odedávna zájmové země Skandinávců — ale také Kavkaz, bývalá Jugoslávie a Řecko. Jde o politologické přehledy čerpající z oficiálních statistik a monitoringu místních masmédií, nikoli o zcela samostatný výzkum a analýzu. Smyslem těchto studií je seznámit širší dánskou veřejnost na základě studia v příslušných jazycích s aktuální situací. V zatím poslední ročen-

ce z roku 1997 je ukázáno na krizi České republiky a na vnitropolitické problémy Slovenska, na rozvoj baltských zemí a složitou situaci Albánie a kavkazského regionu.

V sousedním švédském Lundu pokračují ve vydávání série *Slavica Lundensia* založená L. Ďurovičem. Politologický ráz má sborník o východoevropské inteligenci, do něhož přispěli badatelé z různých zemí a který redigovala odbornice na moderní ruskou literaturu, původem Angličanka (absolventka University of Sussex) Fiona Björlingová. Ve výzkumu se bude pokračovat v rámci samostatného grantu. V čele lundského ústavu slavistiky stojí lingvista, historický akcentolog Lars Steensland, již zmíněná Fiona Björlingová přednáší především ruskou literaturu a celou bohemistiku zajišťuje naše krajanka Miloslava Slavíčková. Lundská slavistika nabízí nyní přednášky také širšímu okruhu zájemců (například politolog, který se chce zabývat východní Evropou, si obvykle tyto přednášky vybírá) — účast na těchto přednáškách bývá kolem 100 studentů. Kromě politologicky a geopoliticky orientované slavistiky se pěstuje i tradiční výzkum. L. Steensland je autorem příručky historické akcentologie, s E. Löstrandovou popsali stockholmský slovanský kodex;

Steenslandovou klíčovou prací je však *Akcentirovka i akcent* z roku 1990. Jediná a jedinečná práce svého druhu na světě, která dokládá, že se v pragmatických tlačích musí udržet i tradiční čistě lingvistické historické bádání.

Barbara Törnquist Plewa analyzuje v knize problém jazyka a národní identity Běloruska. Jde o studii politologicko–kulturologicko–historickou. Ze složitých poměrů Běloruska na pomezí Ruska, Ukrajiny, Polska a v předdveřích baltského regionu autorka vyvozuje, že se Bělorusové vzdali jazyka jako výlučného emblému své národní identity a na jeho místo postavili stát (poprvé byl institucionálně organizován, jak známo, jako sovětská republika, po roce 1945 se samostatným zastoupením v OSN).

Rozsáhlou publikační činností vyvíjí v Lundu bohemistka Miloslava Slavíčková, a to především jako redaktorka série *České a slovenské hlasy*, která vychází za podpory Nadace Charty 77 — bohužel, jak se zdá, v roce 1998 již naposled. V rámci této série vyšly švédsky české a slovenské legendy (založené na Jiráskových Starých pověstech, ale také na regionálním a česko–švédském vztahovém materiálu) a sebrání referátů ze semináře švédských a českých spisovatelů. Bohemistika je v Lundu co do počtu studentů hned za rusistikou. Je to výsledek pozoruhodné pedagogické, vědecké a popularizační práce M. Slavíčkové: bohemistika tuto pozici posiluje i navzdory všeobecné švédské tendenci k polonistice a baltistice (v současné době má kurs litevštiny několik desítek studentů).

Slavistika na jihoskandinávských univerzitách v Kodani a v Lundu mění svůj profil, ale současně udržuje — zejména v tradičních filologických oborech — vysokou úroveň. Potřeba nikoli náhodného, ale promyšleného a systémového propojování tradiční filologie, kulturologie a sociálních věd zůstává — stejně jako jinde — v centru pozornosti.

Ivo Pospíšil

KONFERENCE O POHÁDCE

Ve dnech 26.–28. listopadu roku 1997 se konala v Prešově, pod záštitou tamější univerzity a Univerzity Konštantína Filozofa v Nišitě, literárněvědná konference s názvem *Žánrové hodnoty ľudovej a autorskej rozprávky (teória, história, kritika, preklad, recepcia)*. Zúčastnili se jí především badatelé ze Slovenska, dále řada vědců z České republiky, Ukrajiny a Běloruska.

Konference byla zahájena společným rokováním, na němž zazněly příspěvky řešící obecné problémy v oblasti pohádek. Např. E. Doupalová se zabývala pohádkou jako jednou z možností narativního žánru (srovnávala pohádkové postupy a typické rysy pohádky s pověstí). Problému autorského subjektu v literárních dílech pro děti se věnovala E. Tučná, role pohádkových sbírek Škul-tětyho a Čipky ve slovenské společnosti 19. století z hlediska národního uvědomění zajímala O. Sliackého. V. Obert se zamýšlel nad úlohou lidové pohádky ve výchově dětského čtenáře, hlavní důraz přitom kladl na fantazii. Jeden ze závěrů jeho práce dobře vystihuje atmosféru celé konfe-